

Majandus- ja infotehnoloogiaministri 22. detsembri 2023. a määruse nr 69 „Töötukassa andmekogu põhimäärus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse muutmise vajaduse on tinginud muudatused töötuskindlustuse seaduses (TKindlS), tööturumeetmete seaduses (TöMS), töövõimetoetuse seaduses (TVTS) ja Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määruses nr 90 „Tööhõiveprogramm 2024–2029“ (edaspidi ka *tööhõiveprogramm*). Eelnõukohase määrusega viiakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 22. detsembri 2023. a määrus nr 69 „Töötukassa andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *põhimäärus*) kooskõlla eelnimetatud õigusaktide muudatustega.

Riigikogu poolt vastu võetud töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega 519 SE¹, kaotatakse 1. jaanuarist 2026. a töötutoetus ja töötuskindlustussüsteemi luuakse lisaks olemasolevale töötuskindlustushüvitisele uus hüvitise liik – baasmääras töötuskindlustushüvitis. Seadusemuudatusega alustatakse baasmääras töötuskindlustushüvitise maksmist isikutele, kellel on töötuna arvele võtmisele eelnenud 36 kuu jooksul vähemalt 8 kuud töötuskindlustusstaazi. Baasmääras töötuskindlustushüvitist makstakse kuni 180 päeva ja hüvitise suurus on kõigile sama, 50% eelneva kalendriaasta töötasu alammäärast. Kui tööturuolukord on keerulisem, pikendatakse hüvitist 240 päevani. Muudatuse rakendamise kaotatakse töötutoetus, kuid 1. jaanuari 2026. a seisuga kehtivate perioodidega toetused makstakse lõpuni.

Seoses uue töötuskindlustushüvitise liigi lisandumisega nimetatakse hetkel kehtiv töötuskindlustushüvitis ümber sissetulekupõhiseks töötuskindlustushüvitiseks, kuid selle saamise tingimused võrreldes tänasega ei muutu. Baasmääras töötuskindlustushüvitise maksmiseks jätkub isikuandmete töötlus samas andmekogus, kus töödeldakse täna töötutoetuse ja kehtiva töötuskindlustushüvitise andmeid (töötukassa andmekogu). Samaks jääb ka andmete töötaja (Eesti Töötukassa, edaspidi *töötukassa*), vähesel määral muutub andmesubjektide ring ning väheneb andmekoosseis. Seadusemuudatusega toimub muutus õigustatud isikute ringis ja vähesel määral muutub andmete töötlemise maht. Kõigi nende isikute puhul on tegemist töötuna arvel olevate isikutega, kellel on õigus muudele tööturuteenustele ja -toetustele, kuid muutub konkreetse sihtrühma õigustatus konkreetsele hüvitisele.

Tööhõiveprogrammi muutmise määrusega muudetakse tööturuteenuste tingimusi. Dubleerimise vähendamiseks lõpetatakse tööklubi ja tööharjutuse pakkumine. Tööklubi vajalikud elemendid integreeritakse karjääriteenustesse ning tööharjutuse töövalmidust ja töövõimet toetavad tegevused kaetakse toetatud töölerakendamise teenusega. Seejuures laiendatakse varasemaga võrreldes toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühma, et toetada erinevaid enam tuge vajavaid töötuid, mitte vaid tervisest tuleneva takistusega inimesi.

22. juunil 2025. a jõustusid puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (561 SE) tehtud muudatused TöMS-is ja TVTS-is.

¹ Eelnõu - Riigikogu

Muudatustega võimaldatakse töötukassal töödelda puude raskusastme ning sellega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmeid. Puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmete vahetamise eesmärk on tagada töötukassale töövõime hindamiseks ja tööturuteenuste pakkumiseks vajalikud puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmed, tõhustades andmevahetust asutuste vahel selleks, et inimene ei peaks korduvalt esitama erinevatele asutustele samu andmeid. Inimeste terviseseisundiga seotud tegutsemise ja osalemise piirangute isikustatud andmed liiguvad Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) ja töötukassa infosüsteemide kaudu. Vastavaid andmeid töödeldakse töötukassa andmekogus.

Kavandatavate muudatustega halduskoormus mõningal määral väheneb. Lõpetatakse töötutoetuse avalduse ja sellega seotud dokumentide alusel töötukassa andmekogusse andmete kogumine. Halduskoormus ei muutu nende inimeste jaoks, kellel töötushüvitise saamise õigus säilib (vanas süsteemis töötutoetus või töötuskindlustushüvitis, uues süsteemis baasmääras või sissetulekupõhine töötuskindlustushüvitis). Inimeste terviseseisundiga seotud tegutsemise ja osalemise piirangute isikustatud andmed liiguvad edaspidi SKA ja töötukassa infosüsteemide kaudu. Sellega väheneb halduskoormus, kuna inimene ei pea korduvalt esitama erinevatele asutustele samu andmeid.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööhõive osakonna töötushüvitiste ja tööturutoetuste juht Ingrid Erm-Eks (ingrid.erm-eks@mkm.ee, 5913 7380), õigusnõunik Ilona Säde (ilona.sade@mkm.ee, 5667 4014), tööturuteenuste juht Kristi Suur (kristi.suur@mkm.ee, 5913 9212) ja nõunik Reine Hindrekus-Koppel (reine.hindrekus-koppel@mkm.ee, 5379 0331). Eelnõu ettevalmistamisse on olulise panuse andnud töötukassa hüvitiste osakonna juhataja Marika Kaldre (marika.kaldre@tootukassa.ee, 614 8553), töötuskindlustushüvitise juht Vadim Djomin (vadim.djomin@tootukassa.ee, 614 8557), juriidilise osakonna juhataja Ira Songisepp (ira.songisepp@tootukassa.ee, 614 8520) ja osakonnajuhataja asetäitja Irina Borozdina (Irina.Borozdina@tootukassa.ee, 614 8644). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kaddi Tammiku (kaddi.tammiku@mkm.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (519 SE) ja Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määruse nr 90 „Tööhõiveprogramm 2024–2029“ muutmise määruse 1. jaanuaril 2026. a jõustuvate muudatustega.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse² tähenduses. Muutused toimuvad baasmääras töötuskindlustushüvitise saajate ning teatud tööturuteenuste sihtrühmade osas, lisaks täpsustatakse andmete töötlemise korda töötukassale seadusega antud ligipääsu puude raskusastme ja sellega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmete osas.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 4 punkt 6. Põhimääruse § 4 sätestab dokumendid, mille alusel andmeid andmekogusse kantakse. Punkti 6 kohaselt on alusdokumentideks töötutoetuse saamise avaldus ja sellele lisatud dokumendid. 1. jaanuarist 2026. a muutub töötutoetuse määramise ja maksmise kord kehtetuks, mistõttu tunnistatakse kehtetuks ka põhimääruse § 4 punkt 6.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus), ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse põhimääruse § 7 lõike 2 punkti 3 pärast sõna „raskusaste“ sõnadega „ning sellega seotud tegutsemise ja osalemise piirangud“. Muudatus on vajalik, et viia põhimääruse säte kooskõlla TöMS § 5 lõike 7 punktiga 6.

Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (561 SE) täiendati TöMS § 5 lõike 7 punkti 6, mis võimaldab hakata töötukassal pärima SKA-lt andmeid puude raskusastmest tulenevate tegutsemise ja osalemise piirangute kohta, kui selleks vajalik tehniline lahendus on loodud. Tegutsemise ja osalemise piirangu all mõeldakse takistust, mida isik kogeb tegevuste sooritamisel või igapäevaelu olukordades. Hetkel saab töötukassa SKA-lt pärida andmeid isikute puude raskusastme, liigi ja kestuse kohta, kuid tehnilise lahenduse loomise järel on võimalus saada ka sellega seotud piirangute andmeid (RFK³ põhiselt), mis on vajalikud tööturumeetmete pakkumiseks. Sotsiaalkaitseministri 5. märtsi 2019. a määruse nr 12 „Sotsiaalkaitse infosüsteemi põhimäärus“ § 13 lõike 1 punkti 3 kohaselt kantakse SKAIS-i puude raskusastme tuvastamisel hinnatud tegutsemise ja osalemise piirangute andmed, organismi funktsioonide kõrvalekallete ja struktuuride kahjustuste andmed, keskkonnategurid, RFK koodid ja viited allikatele. SKA kasutab puude raskusastme tuvastamise käigus piirangute RFK põhist hindamist vanaduspensioniealistel (alates maist 2025. a) ning lastel (alates septembrist 2025. a).

Töötukassal on TöMS-is sätestatud ülesannete täitmiseks vajalik saada ka SKA poolt puude raskusastme tuvastamisel hinnatud tegutsemise ja osalemise piirangute andmeid, kuna see võimaldab isikute piiranguid ja vajadusi nõustamisel ja teenuste pakkumisel paremini arvesse võtta. Tervisepiirangutega seotud andmed aitavad hinnata, millised terviseseisundist tulenevad piirangud võivad mõjutada inimese töövõimet, töö otsimist, õppimist ja koostööd nõustajaga. Praegu on töötukassal olemas andmed isiku puude raskusastme ja perioodi kohta, kuid puudub sisuline info selle kohta, millises kehalise või vaimse võimekuse valdkonnas piirangud esinevad. Lisanduva andmevahetuse eesmärk on tagada, et töötukassal oleks terviklik ja asjakohane ülevaade isiku terviseseisundist tulenevatest piirangutest, et hinnata inimese tööalaseid võimalusi ja vajadusi terviklikult ning pakkuda talle sobivaid teenuseid.

Info tervisepiirangute kohta on vajalik teenusevajaduse hindamisel (näiteks tööalane rehabilitatsioon, toetatud töölerakendamine, kogemusnõustamine, tugiisiku teenus, tööruumide ja töövahendite kohandamine ning abivahendite pakkumine), sobiva töö ja töökoha kaalumisel, arvestades inimese tervisest tulenevaid piiranguid ja võimalusi ning võrgustikutöö jätkutoe vajaduse hindamisel. Täiendav andmevahetus on eriti oluline noorte ning pensioniealiste isikute puhul, kelle töövõimet ei ole hinnatud ning kelle osas puuduvad töötukassal andmed nende tervisepiirangute kohta, kuid kellele töötukassa osutab erinevaid teenuseid. Lisaks on info kliendi tervisepiirangute ja teenusevajaduse kohta oluline karjäärinõustamisel, kui arutatakse tööalaste oskuste ümberõppe või täiendõppe vajadust olukorras, kus senisel töökohal jätkamine ei ole tervisest tulenevalt võimalik.

Eelnõu § 1 punktidega 3 ja 4 muudetakse põhimääruse § 8 lõike 2 punkte 6 ja 7 ning § 25 punkti 7 ja § 40 lõiget 13, korrastades teksti vastavalt seadustes toimunud muudatustele. Tegemist on grammatiliste, mitte sisuliste muudatustega.

Lõikes 2 on sätestatud töötuna arvelevõtmise otsustamise alusandmed, st TöMS-i §-s 8 sätestatud andmed, mille põhjal töötukassa otsustab isiku töötuna arvelevõtmise. Kehtiva TöMS § 8 lõike 4 punkti 10 järgi ei võeta töötuna arvele isikut, kes õpib õppeasutuses statsionaarses õppes või täiskoormusega õppes, välja arvatud juhul, kui keskhariduse tasemel toimivas statsionaarses õppes, kutseõppe statsionaarses õppes või kõrghariduse tasemel toimivas täiskoormusega õppes õppiv isik on viimase 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud TöMS § 18 lõike 3 punktides 1–4

³ RFK on klassifikatsioon, mille alusel on võimalik dokumenteerida inimese funktsioneerimisega ehk igapäevase toimetulekuga seotud infot, kasutades kirjeldava hinnangu asemel koode ning probleemi ulatust väljendavaid määrajaid.

nimetatud tegevusega või viibib akadeemilisel puhkusel. Töötutoetust reguleeriv TöMS-i 6. peatükk (sh § 18) tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2026. a kehtetuks, mistõttu muutub ka TöMS § 8 lõike 4 punkti 10 sõnastus. Muudatuse kohaselt võetakse alates 1. jaanuarist 2026. a töötuna arvele isik, kes õpib keskhariduse tasemel toimivas statsionaarses õppes, kutseõppe statsionaarses õppes või kõrghariduse tasemel toimivas täiskoormusega õppes, kui ta vastab töötuskindlustuse seaduse § 6 lõike 1 punktis 2 ja lõikes 2 või § 6¹ lõike 1 punktis 2 või § 8² lõikes 1 sätestatud töötuskindlustushüvitise saamise tingimustele või viibib akadeemilisel puhkusel. Põhimääruse § 8 lõike 2 punkt 6 viiakse kooskõlla eeltoodud muudatusega. Töötuna arvelevõtmise otsustamise alusandmed on andmed selle kohta, kas: isik õpib õppeasutuses statsionaarses või täiskoormusega õppes, sealhulgas viibib akadeemilisel puhkusel, ning kas isik õpib keskhariduse tasemel toimivas statsionaarses õppes, kutseõppe statsionaarses õppes või kõrghariduse tasemel toimivas täiskoormusega õppes ja kas ta vastab töötuskindlustushüvitise saamise tingimustele.

13. juunist 2025. a jõustunud TöMS § 8 lõike 4 punkti 11 muudatuste kohaselt jääb töötuna arvele võtmist välistavate asjaolude hulgast välja reservteenistus, sh reservasendusteenistus. Muudatus on seotud 1. aprillist 2023. a muutunud asendusteenistuse korraldusega. Edaspidi ei võeta töötuna arvele isikut, kes on ajateenistuses, korralises asendusteenistuses või erakorralises reservasendusteenistuses. Reservteenistusse või reservasendusteenistusse asumise korral töötuna arvelolekut enam ei lõpetata. Reservteenistus ja reservasendusteenistus on olemuselt lühiajalised teenistused, mis ei avalda olulist mõju isiku töötuna arveloleku ajal töötü kohustuste täitmisele pikema perioodi jooksul ning reserv- või reservasendusteenistuse ajaks pole seetõttu põhjendatud töötuna arvelolekut lõpetada. Eeltoodust tulenevalt muudetakse ka põhimääruse § 8 lõike 2 punkti 7, § 25 punkti 7 ja § 40 lõiget 13, milledes asendatakse tekstiosa „aja-, asendus- või reservteenistus“ tekstiosaga „ajateenistus, korraline asendusteenistus või erakorraline reservasendusteenistus“ vastavas käändes. Kehtiva põhimääruse § 25 punkti 7 kohaselt kantakse töötuskindlustushüvitise taotlemise korral andmekogusse kindlustatule hüvitise määramise või määramata jätmise kohta aja-, asendus- või reservteenistuse alguse ja lõppemise kuupäev. Kuni 12. juunini 2025. a kehtinud TKindLS § 8 lõike 2 punkti 2 kohaselt, kui isikule määratud töötuskindlustushüvitise maksmine lõpetati enne määratud perioodi lõppemist, oli kindlustatul õigus hüvitise kasutamata osale juhul, kui ta oli pärast töötuna arveloleku lõpetamist aja-, asendus- või reservteenistuses. 13. juunil 2025. a jõustusid TöMS § 8 lõike 4 punkti 11 ja TKindLS § 8 lõike 2 punkti 2 muudatused, millega viimane tunnistati kehtetuks ja mille kohaselt töötuna arvelolekut ei lõpetata reservteenistuse ja reservasendusteenistuse puhul, mistõttu ei anna need tegevused õigust ka hüvitise maksmise jätkamiseks.

Eelnõu § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 14 lõige 2 tulenevalt tööhõiveprogrammi muudatustest, millega lõpetatakse alates 1. jaanuarist 2026. a tööklubi teenuse pakkumine, et vähendada tööturuteenuste dubleerimist. Tööklubi vajalikud elemendid integreeritakse karjääriteenustesse. Sellest tulenevalt ei ole enam vaja tööklubi teenusel osalemise kokkuvõtete andmeid andmekogusse kanda.

Eelnõu § 1 punktiga 6 viiakse põhimääruse § 15 punkti 4 ja § 16 punkti 2 termin „koolitaja“ kooskõlla tööhõiveprogrammi muudatustega, millega muudetakse määruse sõnastus ning sätestatakse „koolitusasutuse“ termin, mida kasutatakse koolitustoetuse sätetes. Määruse tähenduses on „koolitusasutus“ täienduskoolitusasutus või täiskasvanute koolituse seaduse § 15 lõikes 4 nimetatud juhul muu täienduskoolituse pakkuja, kes korraldab koolitust. Põhimääruse § 15 punktis 4 ja § 16 punktis 2 asendatakse sõna „koolitaja“ sõnaga „koolitusasutuse“.

Eelnõu § 1 punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 17 punkt 1 tulenevalt tööhõiveprogrammi muudatustest, millega lõpetatakse alates 1. jaanuarist 2026. a tööharjutuse teenuse pakkumine, et vähendada tööturuteenuste dubleerimist. Tööharjutuse töövalmidust toetavad tegevused kaetakse edaspidi toetatud töölerakendamise teenusega. Sellest tulenevalt ei ole enam vaja tööharjutuse teenusel osalemise kokkuvõtete andmeid andmekogusse kanda.

Eelnõu § 1 punktiga 8 täiendatakse põhimääruse § 17 punktiga 5 tulenevalt tööhõiveprogrammi muudatustest, millega viiakse toetatud töölerakendamise teenus alates 1. jaanuarist 2026 „töövõime toetamise“ tööturumeetme alt „töövalmiduse toetamise“ meetme alla. Muudatus tuleneb toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühma laienemisest. Sellest tulenevalt on vajadus ka põhimääruse säte kooskõlla viia ja teenus õige tööturumeetme alla tõsta.

Eelnõu § 1 punktiga 9 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 18 punkt 4 (vt eelnõu § 1 punkti 8 selgitusi).

Eelnõu § 1 punktiga 10 viiakse põhimääruse § 20 punkti 4 sõnastus kooskõlla tööhõiveprogrammi muudatustega, milles sõidu- ja majutustoetuse arvutamisel võetakse alguspunktiks inimese elukoht, kust inimene liigub teenust saama. Kehtiva tööhõiveprogrammi § 45 lõike 2 kohaselt võetakse toetuse arvutamisel alguspunktiks tööturuteenuse osutamise asukoht. Kuna töötukassa kasutab rakendust Tark Tee, võib alguspunkt tulenevalt näiteks ühesuunalistest teedest või muudest liikluskorralduslikest asjaoludest mõjutada arvesse võetava vahemaa pikkust ja seeläbi sõidu- ja majutustoetuse suurust.

Eelnõu § 1 punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse 3. peatüki 2. jao 5. jaotis (töötutoetuse andmed). Uusi töötutoetusi alates 1. jaanuarist 2026. a ei määrata (v.a 1. jaanuarist 2026. a jõustuva TõMS § 33 lõigetes 5–6 nimetatud juhtudel). Enne 1. jaanuari 2026. a määratud töötutoetused makstakse lõpuni. Eeltoodut reguleerib eelnõus üleminekusäte.

Eelnõu § 1 punktiga 12 muudetakse põhimääruse § 24 punkti 4. Kehtiva põhimääruse § 24 punkti 4 kohaselt kantakse andmekogusse töötuskindlustusstaaži arvestuse lõpetamise ja selle nulliks lugemise päev, välja arvatud TKindLS § 3 lõike 2 punktis 5 nimetatud isikute kohta. Uue korra kohaselt nimetatakse hetkel kehtiv töötuskindlustushüvitis ümber sissetulekupõhiseks töötuskindlustushüvitiseks, mistõttu täpsustatakse § 24 punktis 4, et sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise määramisel kantakse andmekogusse töötuskindlustusstaaži arvestuse lõpetamise ja selle nulliks lugemise päev.

Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse põhimääruse § 24 punktiga 4¹, mille kohaselt kantakse baasmääras töötuskindlustushüvitise määramisel andmekogusse TKindLS § 6¹ lõike 1 punktis 2 nimetatud referentsperioodi jooksul kogunenud töötuskindlustusstaaži nulliks lugemise päev, välja arvatud TKindLS § 3 lõike 2 punktis 5 nimetatud isikute kohta. Uue korra kohaselt makstakse isikutele lisaks sissetulekupõhisele töötuskindlustushüvitisele ka baasmääras töötuskindlustushüvitist.

Eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse põhimääruse § 25 punktis 12 sõna „ühe“ ees sõnadega „sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise suuruse arvutamisel saadud“. Kehtiva sätte kohaselt kantakse töötuskindlustushüvitise taotlemise korral andmekogusse kindlustatule hüvitise määramisel ühe kalendripäeva keskmine töötasu. Töötuskindlustussüsteemi uue hüvitise - baasmääras töötuskindlustushüvitise – lisandumisega on vajalik sättes täpsustada, et ühe kalendripäeva keskmine töötasu kantakse edaspidi andmekoguse üksnes sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise puhul. Baasmääras töötuskindlustushüvitise puhul kindlustatu ühe kalendripäeva keskmist töötasu ei arvutata, kuna hüvitist makstakse kõigile ühes suuruses ning see ei sõltu kindlustatu varasemast töötasust.

Eelnõu § 1 punktiga 15 täiendatakse põhimääruse § 25 punkti 13 pärast sõna „kalendripäeva“ sõnaga „sissetulekupõhise“. Kehtiva § 25 punkti 13 kohaselt kantakse töötuskindlustushüvitise taotlemise korral andmekogusse kindlustatule määratud ühe kalendripäeva töötuskindlustushüvitise suurus esimesest kuni 100. kalendripäevani ja alates 101. kalendripäevast. Sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise suurus 101. kalendripäevast muutub, kuid baasmääras hüvitise suurus ei muutu (vt ka eelnõu § 1 punkti 15 selgitusi). Muudatusega täpsustatakse, et punkt 13 kehtib edaspidi üksnes sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise puhul.

Eelnõu § 1 punktiga 16 täiendatakse põhimääruse § 25 uue punktiga 13¹. Alates 1. jaanuarist 2026. a on võimalik kindlustatutel taotleda baasmääras töötuskindlustushüvitist, mistõttu on vaja täiendada § 25 punktiga 13¹, mille kohaselt kantakse edaspidi andmekogusse kindlustatule baasmääras töötuskindlustushüvitise määramisel ka baasmääras töötuskindlustushüvitise suurus.

Eelnõu § 1 punktiga 17 tunnistatakse kehtetuks põhimääruse § 34 lõike 1 punkt 9. Kehtiva TVTS § 13 lõike 6 kohaselt, kui osalise või puuduva töövõimega isikule määratakse töövõimetoetus perioodi eest, mille eest talle maksti töötutoetust, vähendatakse sama perioodi eest makstavat töövõimetoetust töötutoetuse summa võrra. Põhimääruse § 34 lõike 1 punkti 9 kohaselt kantakse andmekogusse töövõimetoetuse suurust mõjutavad töötutoetuse maksmise andmed (periood ja suurus). Alates 1. jaanuarist 2026. a enam töötutoetust ei määrata, mistõttu tunnistatakse põhimääruse § 34 lõike 1 punkt 9 kehtetuks. Uue, baasmääras töötuskindlustushüvitise maksmine ei mõjuta töövõimetoetuse suurust.

Eelnõu § 1 punktiga 18 asendatakse põhimääruse § 40 lõike 2 punktis 1 tekstiosa „kuni 8-aastaste“ tekstiosaga „alla 3-aastaste“ ja jäetakse välja tekstiosa „, alla 18-aastaste puudega laste nimed ja isikukoodid“. Põhimääruse § 40 sätestab andmeandjad ja andmevahetuse teiste andmekogudega. § 40 lõike 2 punkti 1 kohaselt on rahvastikuregistrist õigus saada füüsilise isiku kuni 8-aastaste laste nimed ja isikukoodid ning alla 18-aastaste puudega laste nimed ja isikukoodid. Kuni 8-aastaste laste ja alla 18-aastaste puudega laste andmed on kehtiva TõMS § 18 lõike 5 punkti 1 kohaselt vajalikud töötutoetuse määramisel. Töötutoetust makstakse töötule, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnend 12 kuu jooksul vähemalt 180 päeva kasvatanud ühe vanemana või eestkostjana kuni 18-aastast keskmise, raske või sügava puudega last, alla 8-aastast last või 8-aastast last kuni esimese klassi lõpetamiseni. Töötutoetuse kaotamisega enam eeltoodud andmeid ei vajata, kuid jätkuvalt on vaja alla 3-aastaste laste andmeid töövõimetoetuse maksmiseks, kuna osalise töövõimega isikul on TVTS § 12 lõike 1 punkti 9 kohaselt õigus töövõimetoetusele, kui ta kasvatab vähemalt ühte alla kolmeaastast last. Eeltoodust tulenevalt tehakse vastavad muudatused põhimääruse § 40 lõike 2 punktis 1.

Eelnõu § 1 punktiga 19 täiendatakse põhimääruse § 40 lõike 6 punkti 9 pärast sõna „raskusastme“ sõnadega „ning sellega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute“. Selle muudatuse järgselt on töötukassal sotsiaalkaitse infosüsteemist õigus saada andmeid nii puude ja selle raskusastme kui ka sellega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute kohta (vt ka eelnõu § 1 punkti 2 selgitusi).

Eelnõu § 1 punktiga 20 jäetakse põhimääruse § 41 lõike 1 punktist 1 ja § 42 lõike 3 punktist 2 välja viited töötutoetusele, kuna alates 1. jaanuarist 2026. a uusi töötutoetusi ei määrata.

Eelnõu § 1 punktis 21 esitatakse põhimääruses üleminekusäte. Paragrahvi 44 täiendatakse lõikega 3, millega sätestatakse, et töötukassa kohaldab enne 2026. a 1. jaanuari määratud töötutoetuste andmete edasise töötlemise osas kuni 2026. a 1. jaanuarini kehtinud määruse redaktsiooni. Üleminekusätet kohaldatakse kuni isikustatud andmete säilitamise tähtaja lõpuni.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõu muudatuste rakendamisega kaasneb mõju järgmistes valdkondades: (1) sotsiaalne, sh demograafiline mõju ja (2) mõju riigivalitsemisele. Infotehnoloogiale ja infoühiskonnale avalduvaid mõjusid on analüüsitud riigivalitsemise mõjude all. Eelnõu mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud

muudatused ei mõjuta majandust, regionaalarengut, haridust, kultuuri ja sporti; riigikaitset ja välissuhteid ning siseturvalisust ja keskkonda, mistõttu ei ole mõju olulisust nendes valdkondades hinnatud.

4.1. Sotsiaalne, sh demograafiline mõju

Mõjutatud sihtrühm: 18-aastane kuni pensioniealine töøjõud

Muudatused mõjutavad potentsiaalselt kogu Eesti 18-aastast kuni pensioniealist töøjõudu (2024. a 702 400 inimest⁴), kes võivad tööelu jooksul töötutoetuse või sissetulekupõhise või baasmääras töötuskindlustushüvitisega kokku puutuda ja millest tulenevalt kogub ja töötleb töötukassa ka nendega seotud andmeid, mistõttu on mõjutatud sihtrühma suurus suur.

Muudatus 1: töötutoetuse kaotamisega ja baasmääras töötuskindlustushüvitise loomisega seotud muudatused

Avalduva mõju kirjeldus, ulatus ja sagedus

Töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega kaotatakse alates 1. jaanuarist 2026. a töötutoetus ja luuakse lisas olemasolevale töötuskindlustushüvitisele baasmääras töötuskindlustushüvitis. Kuna eelnevast tulenevalt alates 1. jaanuarist 2026. a enam uusi töötutoetusi ei määrata, on vajalikud muudatused ka töötuskindlustuse andmekogu põhimääruses – süsteem viiakse kooskõlla uute seadusesätetega ning eemaldatakse töötutoetusega seotud sätted.

Muudatused, millega kogutavate andmete koosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht väheneb:

- Lõpetatakse töötutoetuse avalduse ja sellega seotud dokumentide alusel töötukassa andmekogusse andmete kogumine (punkt 1).
- Lõpetatakse töötutoetuse taotlemise, määramise, arvutamise ja maksmisega seotud andmete kogumine ja töötlemine (punkt 11).
- Lõpetatakse töötutoetuse andmete kogumine (töötutoetuse maksmise periood ja suurus) toovõimetoetuse suuruse ja väljamaksmise jaoks (punkt 17).
- Väheneb töötukassa jaoks Rahvastikuregistrist saadav andmekoosseis. Edaspidi ei ole töötukassal enam õigust saada Rahvastikuregistrist andmeid füüsilise isiku 4–8-aastaste laste ja alla 18-aastaste puudega laste kohta (laste nimed ja isikukoodid), mis olid siiani vajalikud töötutoetuse määramisel. Säilib töötukassa õigus saada andmeid füüsilise isiku kuni 3-aastaste laste kohta (laste nimed ja isikukoodid), mida kasutatakse toovõimetoetuse määramisel (punkt 18).
- Kuna alates 01.01.2026 uusi töötutoetusi ei määrata, siis ei säilitata edaspidi töötukassa andmekogus ka isikustatud andmeid töötutoetuse maksmise kohta⁵ (punkt 20).

Muudatused, millega andmekoosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht ei muutu:

- Täpsustatakse olemasoleva sätte sõnastust viisil, et andmeid töötuskindlustusstaaži arvestuse lõpetamise ja selle nulliks lugemise päeva kohta kogutakse sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise saamise korral (punkt 12).
- Täpsustatakse olemasoleva sätte sõnastust viisil, et ühe kalendripäeva keskmise töötasu kohta kogutakse andmeid sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise saamise korral (punkt 14).

⁴ Statistikaamet (2025). [Tööpoliitika näitajad](#)

⁵ Enne 01.01.2026 määratud töötutoetuste puhul töödeldakse ja säilitatakse andmeid kuni 1. jaanuarini 2026 kehtinud redaktsioonis sätestatud tingimustel ja korras.

- Täpsustatakse olemasoleva sätte sõnastust viisil, et ühe kalendripäeva keskmise töötasu suuruse kohta kogutakse andmeid esimesest kuni 100. kalendripäevani ning alates 101. kalendripäevast sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise saamise korral (punkt 15).
- Töötuna arvelevõtmise alused viiakse kooskõlla uue tööturumeetmete seadusega, mille tulemusena kasutatakse töötuna arvelevõtmise otsustamiseks õppurite puhul edaspidi viimase 12 kuu töötamise episoodide asemel andmeid selle kohta, kas õppur vastab töötuskindlustushüvitise saamise tingimustele (punkt 3).

Muudatused, millega andmekoosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht kasvab:

- Hakatakse koguma andmeid ka baasmääras töötuskindlustusstaaži arvestuse lõpetamise ja selle nulliks lugemise päeva kohta (punkt 13).
- Hakatakse koguma andmeid määratud baasmääras töötuskindlustushüvitise suuruse kohta (punkt 16).

Kuigi potentsiaalselt võib muudatustega kokku puutuda kogu tööealine elanikkond, on otseselt muudatustest siiski mõjutatud tänased töötutoetuse saajad ning uues süsteemis baasmääras töötuskindlustushüvitise saajad. Andmete töötlemise maht väheneb nende inimeste jaoks, kes hetkel kehtiva süsteemi järgi kvalifitseeruvad töötutoetusele, kuid kellel uues süsteemis õigus töötushüvitisele kaob. Töötuskindlustushüvitise taotlemisega seotud andmeid kogutakse nende kohta ka uues süsteemis (eeldusel, et nad esitavad taotluse). Vastavalt Töötuskindlustuse seaduse muutmise mõjude analüüsile jäaks töötukassa prognoosi kohaselt uues süsteemis töötushüvitiseta hinnanguliselt 13,6% uutest registreeritud töötutest (10 234 inimest)⁶.

Töödeldavate andmete maht kasvab nende inimeste jaoks, kellel hetkel kehtiva süsteemi kohaselt õigust töötushüvitisele ei ole, kuid kellel tekib uues süsteemis õigus baasmääras töötuskindlustushüvitisele (ca 9,3% uutest registreeritud töötutest ehk 7035 inimest)⁷ ning millest tulenevalt on vajalik nende andmeid töödelda töötushüvitise määramiseks ja väljamaksmiseks.

Andmete töötlemise maht ei muutu oluliselt nende inimeste jaoks, kellel töötushüvitise saamise õigus säilib (vanas süsteemis töötutoetus või töötuskindlustushüvitis, uues süsteemis baasmääras või sissetulekupõhine töötuskindlustushüvitis). 2021. a arvele tulnud uutest töötutest 54,5% (41 164 inimest)⁸ kvalifitseeruksid töötushüvitisele nii praeguste tingimuste alusel (töötutoetusele või töötuskindlustushüvitisele) kui ka uue süsteemi kohaselt (baasmääras või sissetulekupõhisele töötuskindlustushüvitisele). Nende inimeste jaoks, kes hetkel kehtivas süsteemis saaksid töötutoetust ja uues süsteemis baasmääras töötuskindlustushüvitist, muutub vähesel määral töödeldavate andmete koosseis, kuivõrd töötuskindlustushüvitise määramiseks ja maksmiseks vajalik töödeldavate andmete koosseis on mõnevõrra erinev. Nende inimeste jaoks, kes saavad hetkel kehtiva süsteemi järgi töötuskindlustushüvitist, mis uues süsteemis kannab nime sissetulekupõhine töötuskindlustushüvitis, töödeldavate andmete koosseis ja maht ei muutu.

Töötuna arvel olevate õppurite jaoks muutub samuti vaid töödeldavate andmete koosseis, kuivõrd viimase 12 kuu töötamise episoodide asemel töödeldakse edaspidi andmeid selle kohta, kas õppur vastab töötuskindlustushüvitise saamise tingimustele.

Kokkuvõttes on andmekoosseisu ja andmete töötlemise muudatused vajalikud töötuskindlustushüvitise määramiseks ja väljamaksmiseks. Kuigi andmekoosseis ja töötlemise maht võrreldes hetkel kehtiva süsteemiga muutub mõnevõrra sõltuvalt sihtrühmast, jäävad andmetöötamise põhimõtted ja eesmärk tervikuna samaks ehk sihtrühma kuuluvate inimeste andmeid on vajalik töödelda töötuskindlustushüvitise maksmiseks. Muudatused suurendavad sihtrühma vaatest õigusselgust, kuivõrd töötuskindlustussüsteemi korrastamise tulemusel rakendatakse edaspidi ühtseid andmete töötlemise põhimõtteid nii baasmääras kui sissetulekupõhise

⁶ Töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadus 519 SE [Eelnõu - Riigikogu](#)

⁷ Samas

⁸ Samas

töötuskindlustushüvitise taotlemisel ja maksmisel (täna on erinevused töötutoetuse ja töötuskindlustushüvitise andmekoosseisus). Tervikuna on mõju ulatus sihtrühma jaoks siiski väike. Mõju sagedus kogu sihtrühma vaatest on ebaregulaarne, mõjutades sihtrühma vaid töötuse perioodil, samas on mõju sagedus aga regulaarne töötuse perioodil ja ka töötuse perioodi järgselt, kuna andmeid säilitatakse vastavalt säilitamistähtaegadele. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Muudatus 2: asendusteenistuse korralduse muutmisest tingitud muudatused

Mõjutatud sihtrühm: kaitseväekohuslaste reservi kuuluv tööjõud

1. jaanuari 2024. a seisuga oli Kaitseväekohuslaste Registri järgi reservis olevaid mehi ja naisi kokku *ca* 247 tuhat⁹, keda on võimalik erinevatel ajahetkedel kutsuda reservõppekogunemisele. Siiski on muudatustest otseselt mõjutatud sihtrühm oluliselt väiksem, kuna reservteenistusse kutsutute arv aastas on märkimisväärselt madalam. 2023. a kutsuti reservteenistusse *ca* 28 900 reservis olevat inimest. Otseselt mõjutatud sihtrühm muutub veelgi kitsamaks kui arvestada, et muudatused mõjutavad neid inimesi, kes on reservteenistusse kutsumise ajahetkel töötuna registreeritud. Töötukassa andmetel lõpetati 2023. a töötuna arvelolek reservteenistusse või reservasendusteenistusse asumise tõttu *ca* 500-l inimesel.

Avalduva mõju kirjeldus, ulatus ja sagedus

Töötuna arvelevõtmise alused viiakse kooskõlla tööturumeetmete seadusega ning 1. aprillist 2023. a muutunud asendusteenistuse korraldusega, mistõttu alates 13.06.2025 ei lõpetata enam töötuna arvelolekut reservteenistusse või reservasendusteenistusse asumise korral.

Muudatused, millega kogutavate andmete koosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht väheneb:

- Lõpetatakse andmete kogumine reservteenistusse või reservasendusteenistusse asumise kuupäevade kohta töötuna arvelevõtmise otsustamiseks (punkt 4) ning töötuskindlustushüvitise taotlemisel (punkt 4).
- Eelnevast tulenevalt täpsustatakse, et töötukassal on Kaitseväekohustuslaste registrist õigus saada andmeid isiku ajateenistuses, korralises asendusteenistuses või erakorralises reservasendusteenistuses viibimise kohta, kuid võrreldes hetkel kehtiva andmekogu põhimäärusega, ei ole enam edaspidi õigus saada andmeid reservteenistuses ja reservasendusteenistuses viibimise kohta (punkt 4).

Muudatused on seotud töötuna arvelevõtmise aluste täpsustamisega, ühtlustades selleks vajalik töödeldavate andmete koosseis tööturumeetmete seadusega ning suurendades seeläbi õigusselgust ning vähendades töödeldavate andmete mahtu, kuna lühiajaline reservteenistus ei mõjuta enam edaspidi registreeritud töötu staatust. Samas säilib töötukassal õigus saada andmeid pikaajaliste teenistuste kohta, mis mõjutavad töötuna arvele võtmist (ajateenistuse, korralise asendusteenistuse ning erakorralise reservasendusteenistuse kohta). Kuna töödeldavate andmete koosseis väheneb minimaalselt, on mõju ulatus sihtrühma jaoks väike. Sihtrühma suurus on samuti väike ning mõju sagedus harv, avaldades vaid neile registreeritud töötutele, keda kutsutakse just töötuse perioodil reservteenistusse. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Muudatus 3: Tööhõiveprogrammi muudatustest tingitud muudatused

Mõjutatud sihtrühm: tööturuteenuseid ja -toetusi saavad inimesed

Tööklubi teenust alustas 2024. a 1057 unikaalset inimest ning tööharjutuse teenust 539 unikaalset inimest. Kõikidest 2024. a unikaalsetest inimestest, kes vastaval aastal mõne teenusega alustasid¹⁰ (*ca* 84 300) moodustasid tööklubi ja tööharjutuse teenusel osalejad 2024. a väikese osa (1,9%), mistõttu on muudatusest mõjutatud sihtrühma suurus väike.

⁹ Kaitseministeerium (2024). ARUANNE KAITSEVÄEKOHUSTUSE TÄITMISEST JA KAITSEVÄETEENISTUSE KORRALDAMISEST 2023. AASTAL. Veebilehel: [20240513_VVAruanne23.pdf](#)

¹⁰ Välja arvatud mitteisikustatud teenused

Avalduva mõju kirjeldus, ulatus ja sagedus

„Tööhõiveprogrammi 2024–2029“ muutmisega lõpetatakse dubleerimise vähendamiseks tööklubi ja tööharjutuse pakkumine ning sellest tulenevalt lõpetatakse ka nende teenustega seotud andmete kogumine.

Muudatused, millega kogutavate andmete koosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht väheneb:

- Tööklubi teenuse pakkumine lõpetatakse, seega ei koguta enam selle kohta edaspidi enam andmeid (teenusel osalemise kokkuvõtet) (punkt 5).
- Tööharjutuse teenuse pakkumine lõpetatakse, seega ei koguta enam nimetatud teenuse kohta ka andmeid (teenusel osalemise kokkuvõtet) (punkt 7).

Muudatused, millega andmekoosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht ei muutu:

- Koolitustoetuse saamise korral kantakse andmekogusse koolitaja asemel koolitusasutus (punkt 6).
- Toetatud töölerakendamise teenus viiakse töövõime toetamise meetme alt töövalmiduse toetamise meetme alla, kuid selle käigus ei muutu teenuse kohta kogutav andmekoosseis (punktid 8 ja 9).
- Sõidu- ja majutustoetuse arvutamise põhimõtetes vahetatakse kauguse arvestamisel algus ja lõppsihtkoha järjekord, edaspidi on alguspunktiks inimese elukoht ning lõpp punktiks teenuse osutamise asukoht (täna on vastupidi). Muudatusega ei muutu kogutav andmekoosseis ega andmemahd (punkt 10).

Muudatuste käigus lõpetatakse küll tööklubi ja tööharjutuse teenustega seotud andmete kogumine, kuid kuna sihtrühma kuuluvaid inimesi toetab töötukassa edasi teiste tööturuteenustega (nt karjääriteenused, toetatud töölerakendamine), millega kaasneb samuti nende kohta käivate andmete töötlemine, siis säilib nende isikute andmetöötlus teiste teenuste raames. Muudatused on eeskätt õiguselgust suurendavad, et erinevate õigusaktide vahel ei esineks vastuolusid. Kuna muudatused ei mõjuta enamiku teenusekasutajate õigusi ega andmetöötluse mahtu, on mõju ulatus sihtrühma jaoks väike. Mõju sagedus on regulaarne tööturuteenuste saamise perioodil ning selle järgselt, kuna andmeid säilitatakse vastavalt säilitamistähtaegadele. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Muudatus 4: Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega tehtud muudatused

Mõjutatud sihtrühm: 16+ vanuses töajõud, kellel on tuvastatud puue

Muudatused mõjutavad potentsiaalselt kogu Eesti 16+ vanuses töajõudu, kellel on tuvastatud puue ning kes võivad tööelu jooksul töötukassa tööturuteenustega kokku puutuda ning millest tulenevalt töötleb töötukassa ka nendega seotud andmeid. 2024. a oli 16–89-aastaseid töajõu hulka kuuluvaid tuvastatud puudega inimesi kokku 20 400, mis moodustab 36% kõikidest 16-aastaste kuni pensioniealistest vähenenud töövõimega inimestest¹¹, mistõttu on mõjutatud sihtrühma suurus keskmine. Praktikas on otseselt mõjutatud sihtrühma suurus siiski väiksem, kuivõrd tehnilise lahenduse loomise järgselt plaanitakse käivitada andmevahetus vaid RFK põhiste tegutsemise ja osalemise piirangutega seotud andmete vahetamiseks. Tegutsemise ja osalemise piiranguid RFK järgi hindab SKA hetkel alla 16-aastastel ja pensioniealistel inimestel. Seega kuuluksid tänase regulatsiooni järgi andmevahetuse käivitades muudatustest otseselt mõjutatud sihtrühma hulka vaid need inimesed, kellel on lapse eas puue hinnatud ja puudega pensioniealsed, kes vajavad tööturuteenuseid.

¹¹ 2024. a oli 16-pensioniealisi töajõu hulka kuuluvaid vähenenud töövõimega (püsiv töövõimetus või puuduv või osaline töövõime) inimesi kokku 57 400. Allikas: Statistikaamet (2025). [Tööpoliitika näitajad](#).

Avalduva mõju kirjeldus, ulatus ja sagedus

Muudatused võimaldavad töötukassal peale tehnilise lahenduse loomist saada ja töödelda detailsemaid andmeid puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute kohta, mis on vajalikud tööturumeetmete osutamiseks.

Muudatused, millega andmekoosseis või sihtrühma kohta käivate andmete töötlemise maht kasvab:

- Töötukassal tekib õigus töödelda puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmeid (punkt 2).
- Töötukassal on edaspidi õigus Sotsiaalkaitse Infosüsteemist saada andmeid lisaks isiku puude ja selle raskusastme kohta ka puudega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute kohta (punkt 19).

Kuna sihtrühma vaatest liiguvad Sotsiaalkaitse Infosüsteemist töötukassa andmekogusse inimese tervist puudutavad andmed, mis on oma olemuselt tundlikud, on mõju ulatus keskmine. Samas hindab alates 2016. a töövõimet töötukassa, mistõttu töötleb töötukassa juba täna suure osa sihtrühma kohta töövõime hindamisega seotud andmeid. 2024. a oli 16-aastaste kuni pensioniealiste tööjõu hulka kuuluvaid inimesi 16 500, kellel oli tuvastatud nii vähenenud töövõime kui ka puue. Kokkuvõttes suureneb muudatuste tulemusel võrreldes hetkel kehtiva regulatsiooniga sihtrühma kohta kogutav andmekoosseis ning töötukassa poolt töödeldavate andmete maht. Samas aitab muudatus tagada parema teenuste sihitamise, arvestades teenuste pakkumisel inimese tervisliku seisundiga ja vältida olukordi, kus inimene peab korduvalt esitama enda kohta samu andmeid. Kuivõrd TöMSis ei ole sätestatud konkreetseid teenuseid, mille puhul on töötukassal õigus nimetatud andmeid kasutada, siis annab see töötukassale võimaluse kasutada neid andmeid vastavalt vajadusele ja paindlikult kõikide tööturumeetmete osutamiseks. Eeskätt teenusevajaduse hindamiseks teenuste puhul, kus puue on õigustatuse aluseks või siis töökesksel nõustamisel ja karjäärinõustamisel, kus tervisepiirangute info on oluline kvaliteetse nõustamise tagamiseks. Kuigi töötukassa juba töötleb töövõime hindamisega seotud terviseandmeid, võib uute terviseandmete lisandumine suurendada sihtrühma vaatest andmete väärkasutamisega ja privaatsusega seotud riske, iseäranis kuna TöMS ei sätesta suletud teenuste loetelu. Kokkuvõttes on mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju ulatus keskmine. Mõju sagedus on regulaarne tööturuteenuste saamise perioodil ning selle järgselt, kuna andmeid säilitatakse vastavalt säilitamistähtaegadele. Eelnevast tulenevalt on muudatustel sihtrühma jaoks oluline mõju.

4.2. Mõju riigivalitsemisele

Mõjutatud sihtrühm: töötukassa, Kaitseressursside Amet (muudatus 2), SKA (muudatus 4)

Kõik muudatused mõjutavad töötukassat, muudatus 2 mõjutab ka Kaitseressursside Ametit ning muudatus 4 SKA-d.

Avalduva mõju kirjeldus, ulatus ja sagedus

Muudatus 1: töötutoetuse kaotamisega ja baasmääras töötuskindlustushüvitise loomisega seotud muudatused

Muudatused toovad kaasa ulatuslikud muudatused töötukassa andmekogus, mis on seotud töötutoetusega seotud andmete kogumise lõpetamisega ja andmekoosseisu korrastamisega baasmääras ja sissetulekupõhise töötuskindlustushüvitise määramiseks ja maksmiseks. Töötukassa peab kohandama oma infosüsteeme, tööprotsesse ja andmevahetuse loogikat, et tagada vastavus uuele regulatsioonile, mistõttu on mõju ulatus keskmine. Mõju sagedus on harv, kuna muudatuste elluviimine on ühekordne tegevus.

Muudatus 2: asendusteenistuse korralduse muutmisest tingitud muudatused

Muudatused vähendavad töötukassa ja Kaitseressursside Ameti vahel vahetatavate andmete mahtu, kuna lühiajaline reservteenistus ei mõjuta enam töötuna arvelolekut. Kaitseressursside Ameti hallatavast Kaitseväekohuslaste Registrist saadavate andmete koosseis muutub kitsamaks, mis

nõuab vähesel määral mõlemalt osapoolelt andmevahetuse tehnilist kohandamist. Mõju sagedus on harv, kuna muudatuste elluviimine on ühekordne tegevus.

Muudatus 3: Tööhõiveprogrammi muudatustest tingitud muudatused

Muudatused toovad kaasa tööklubi ja tööharjutuse teenuste lõpetamise ning nendega seotud andmete kogumise lõpetamise. Töötukassa peab uuendama oma infosüsteeme, et eemaldada viited lõpetatud teenustele ning tagada andmekogu vastavus kehtivatele teenustele. Mõju ulatus on väike, kuna puudutab vaid kahte teenust. Mõju sagedus on harv, kuna infosüsteemide ja andmekogu korrastamine toimub ühekordselt.

Muudatus 4: Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega tehtud muudatused

SKA-lt töötukassale edastatavate andmete koosseis laieneb, hõlmates edaspidi ka puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piiranguid. Mõju ulatus on keskmine, kuna andmete koosseis laieneb, mis nõuab mõlemalt osapoolelt infosüsteemide arendust ja andmevahetuse kohandamist, samuti andmekaitse tagamist, et tagada andmete turvaline ja sihipärane kasutamine. Mõju sagedus on suur, kuna töötukassal on õigus saada nimetatud andmeid regulaarselt tööturuteenuste osutamiseks. Kuigi tundlikke terviseandmeid töödeldakse juba täna, tuleb ka uute terviseandmete lisandumisel tagada, et nende liikumine ja töötlemine vastab asjakohastele turvanõuetele.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Muudatused nõuavad mitmete töötukassa protsesside ja tehniliste lahenduste ümberkujundamist, samuti arendusi töötukassa andmekogus ja infosüsteemides. Kuigi eraldiseisvalt on muudatused pigem väiksed, suurendab kõikide muudatuste elluviimine siiski märkimisväärselt töötukassa töökoormust. Seejuures toovad muudatused kaasa tundlike andmete töötlemise mahu kasvu. Kokkuvõttes on mõju ulatus töötukassa jaoks keskmine, teiste asutuste jaoks väike. Mõju sagedus on enamike muudatuste puhul ühekordne, kuid puudega seotud terviseandmete andmevahetuse puhul regulaarne.

4.3. Andmekaitsealane mõjuhinnang

Määruse muutmine on tingitud Riigikogu poolt vastu võetud töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (519 SE), puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (561 SE)¹² ja Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määruse nr 90 „Tööhõiveprogramm 2024–2029“ muutmise määrusega ning vajalik vastavate muudatuste rakendamiseks. Eelnõu § 1 punktides 2 ja 19 nimetatud muudatusega kaasnevad mõjud, sh andmekaitsealane mõjuhinnang, on analüüsitud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (561 SE) seletuskirjas.

Kuivõrd määrus täpsustab seadusmuudatusi ning andmekogu põhimääruse muutmisel on oluline rõhk just isikuandmete töötlemisel ja kaitsmisel, on järgnevalt täpsustatud määruse muudatuste andmekaitsealast mõju.

Töötukassa andmekogu eesmärk on töötukassa ülesannete täitmise võimaldamine ning andmetele juurdepääs on sellest tulenevalt piiratud nii väliselt (põhimääruse § 38 ja muud asjakohased õiguslikud alused andmete saamiseks) kui ka sisemiselt, võimaldades juurdepääsu üksnes konkreetse töökoha ülesannete täitmise raames (minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtteid järgides). Töötukassa järgib andmekogu haldamisel Eesti infoturbestandardit ja rakendab selles nõutud turvameetmeid, sh rakendab tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid. Tehniliste meetmetena jälgitakse andmete turvalisust igas töötlemise etapis, tagades nende tervikluse, kättesaadavuse ja konfidentsiaalsuse. Organisatsiooniliste meetmetena on välja töötatud tööjuhised, mida uuendatakse rutiinselt ning töötajaid koolitatakse regulaarselt, sh intsidentidest või võimalike

¹² Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3807a6b2-d933-44d6-b38d-334d8d378d69/>

kõrvalekallete märkamisest teavitamiseks. Nii töötajatele kui andmete volitatud töötlejatele kehtib konfidentsiaalsuskohustus. Töötukassa tagab andmesubjektile võimaluse oma õiguseid teostada võimalikult lihtsalt viisil (näiteks õigust tutvuda enda andmetega rõhutab ka põhimääruse § 38 lõige 5, kus töötukassa poolt on loodud lihtne võimalus elektroonilise kanali näol). Töötukassa järgib seadusega andmekogus säilitatavate andmete osas määratletud säilitustähtaegu, isikuandmed pseudonüümitakse peale aktiivse kasutuse lõppu ning säilitustähtaja möödumisel anonüümitakse (TKindIS § 35 lõiked 6–8, põhimääruse 5. peatükk).

Baasmääras töötuskindlustushüvitise loomisega seonduvad muudatused ei too töötukassale kaasa suuri muudatusi andmete töötlemisel. Muutub vähesel määral andmete töötlemise maht, vähenedes laste andmete töötlemisel – töötutoetuse kaotamise tõttu ei töötle töötukassa enam kuni 8-aastaste laste ning kuni 18-aastaste puudega laste nimesid ja isikukode. Rahvastikuregistrist laste nimesid ja isikukode vajatakse üksnes kuni 3-aastaste laste puhul töövõimetoetuse määramisel (eelno § 1 punkt 18). Tehniliselt tagatakse muudatuse sujuv rakendamine: baasmääras töötuskindlustushüvitise taotlusele vastavaid välju ei lisata ning töövõimetoetuse taotluses on tegemist kehtiva andmeväljaga. Selliselt maandatakse risk ilma aluseta andmete ekslikult küsimiseks ja edasiseks töötlemiseks. Eeltoodust tulenevalt ei too muudatus kaasa suuri riske andmetöötluses. Samuti tuleb rõhutada, et töötukassa töötajaid koolitatakse töötutoetuselt baasmääras töötuskindlustushüvitisele ülemineku ja muudatuste osas, võimaldades küsimuste korral taotluse esitajale muudatusi, sh laste andmete mittevajalikkust, selgitada.

Puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmeid hakkab töötukassa töötleva töövõime hindamisel ja tööturumeetmete pakkumisel paremini sihitatud teenuste pakkumiseks isikule. Tegutsemise ja osalemise piirangute andmed võimaldavad vältida olukorda, kus inimesele pakutakse teenuseid, mis inimese piirangutest tulenevalt talle ei sobi. Puudeandmed ei anna alati teadmisi tegutsemise ja osalemise piirangute kohta, mistõttu võimaldab nende andmete töötlemine töötukassal abistada inimest talle sobival viisil. Andmete töötlemisel tuleb arvestada, et tegemist on eriliigiliste andmetega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses (IKÜM art 9), mis tähendab, et andmete töötlemisel tuleb nende tundlikust iseloomust lähtuvalt tagada eriline kaitse võimalike riivete eest. Töötukassa poolt andmete töötlemise aluseks üldmääruses on töövõime hindamisel IKÜM art 9 lg h) ning sobivate tööturumeetmete pakkumisel IKÜM art 9 lg b). Nii töövõime hindamisel kui ka tööturumeetmete pakkumisel puutuvad töötukassa vastavad töötajad igapäevaselt kokku eriliigiliste ja tundlike andmetega, sealhulgas inimese tervises seisundi kirjeldusega või puude andmetega. Töötajad on teadlikud enda kohustustest konfidentsiaalsete andmetega töötamisel. Töötukassa tagab läbi töötajate koolituste ja tehniliste ligipääsupiirangute täiendavalt saadavate andmete eesmärgipärase töötlemise. Tegutsemise ja osalemise piirangute andmed liiguvad SKA ja töötukassa turvaliste infosüsteemide kaudu. Täiendavate andmete töötlemisest tulenevat riski inimese õigustele ja kohustustele võib eeltoodust tulenevalt pidada väheseks.

Vähesel määral muutub andmete töötlemine ka töölerakendamise teenuse sihtrühma suurenemise läbi. Eelnõu punktiga 8 täiendatakse töövalmiduse toetamist töölerakendamise teenusega, mida varasemalt pakuti üksnes töövõime toetamise all (seotud eelnõu § 1 punktide 5 ja 7 muudatustega teenuste integreerimisel). Seeläbi võimaldatakse teenust edaspidi laiemale sihtrühmale, mitte ainult tervisest tuleneva takistusega inimestele. Täpsemalt on muudatuse mõju sihtrühmale selgitatud tööhõiveprogrammi muutmise seletuskirjas.¹³ Toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühma laienemine ei too kaasa negatiivseid mõjusid inimese õigustele või vabadustele, vaid annab võimaluse teenust inimesele pakkuda. Inimene saab ise otsustada teenusel osalemise üle. Samuti ei too muudatus eeldatavalt kaasa riske töötukassa töötajate poolt laiemale sihtrühmale teenuse pakkumisel andmete töötlemisel. Töötajaid koolitatakse inimesele sobivate teenuste pakkumiseks, võttes sealhulgas arvesse inimese vajadusi ja seisundit haavatavas sihtrühmas.

¹³ <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/8fe3f1c9-b454-497b-b206-4dde99565850>

Arvestades andmete töötlemise mahu muudatusi (nii vähenemist laste andmete töötlemisel kui ka suurenemist puude raskusastmega seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmete ning töölerakendamise sihtrühma suurenemise osas) ei tekita muudatused eelduslikult kohanemiskulusi. Muudatustega on infosüsteemide arendamisel arvestatud, tagades ka tehniliste meetmetega muudatuste õige rakendumine. Kokkuvõtlikult võib muudatuste andmekaitsealast mõju pidada väikeseks nii organisatsioonile (töötukassa) kui ka inimesele, kuna muudatused ei too kaasa suures mahus muutusi töötukassa andmetöötlustes ega loo uusi või täiendavaid riske puudutatud inimese õigustele või kohustustele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega ei kaasne riigieelarvele lisakulusid. Kulud nii töötukassa, Kaitseressursside Ameti ja SKA infosüsteemide kohandamiseks kaetakse asutuste jooksvast eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määruse punktid 1, 3, 5–9 ja 11–21 jõustuvad 1. jaanuaril 2026. a, samaaegselt töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (519 SE) ja Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määruse nr 90 „Tööhõiveprogramm 2024–2029“ muutmise määruse 1. jaanuaril 2026. a jõustuvate muudatustega.

Eelnõu ülejäänud sätted jõustuvad üldises korras, s.o kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist (haldusmenetluse seadus § 93 lõige 2).

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostööstamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, töötukassale, Statistikaametile ja Riigi Infosüsteemi Ametile. Justiits- ja Digiministeerium koostööstas eelnõu märkustega. Sotsiaalministeerium koostööstas eelnõu märkusteta. Töötukassal ja Statistikaametil eelnõule märkusi ei olnud. Riigi Infosüsteemi Ametil ja Andmekaitse Inspeksioonil eelnõu osas sisulisi märkusi ei olnud, kuid pidasid vajalikuks esitada oma tähelepanekud kehtiva põhimääruse osas.

Eelnõule esitatud märkustega arvestamise tabel on lisatud seletuskirjale.